

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

на тему:

**«Принципи трансформації внутрішньоквартальних просторів історичних міст
(на прикладі міста Чернівці)»»,**

здобувача ступеня доктора філософії

Ватаманюк Наталії Юріївни

з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво

за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування

Публічна презентація проведена на кафедрі інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури «23» лютого 2022 року, протокол № 9

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження Ватаманюк Наталії Юріївни пов'язана з дослідженням цінності архітектурно-містобудівної спадщини історичних міст, їх збереження, відновлення та включення в сучасні процеси розвитку. Автором було досліджено особливу систему внутрішньоквартальних просторів міста Чернівці, яка сформована щільною забудовою, є невід'ємною частиною містобудівної системи та історичного ансамблю. Автор поставила перед собою завдання розробити методичні та практичні рекомендації щодо вирішення низки проблем, пов'язаних зі збереженням архітектурно-історичної цінності внутрішньоквартальних просторів.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Наукова робота базується на Законах України: «Про основи містобудування» (1992 р.), «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.), «Про регулювання містобудівної діяльності» (2011 р.) та Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Списку історичних населених місць України» від 2001 р. (1999 р.). Також дослідження ґрунтується на міжнародних конвенціях, рекомендаціях та хартіях: Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини, ЮНЕСКО (1972 р.); Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи, Рада Європи (1985 р.); Міжнародна хартія про охорону історичних міст (Вашингтонська хартія), ООН (1987 р.), тощо.

Напрямок даної роботи відповідає напрямкам досліджень у сфері збереження середовища історичних міст: Міжнародна комісія з питань історії міст (Рим, Італія, 1955 р.); проект «Атлас українських історичних міст», (2014 р.); незалежний науково-дослідний інститут «Центр міської історії Центрально-Східної Європи» (Львів, Україна, 2004 р.); серія міжнародних конференцій Ліги історичних міст (Киото, Японія, 1987 р.) тощо.

Тема дисертації пов'язана з проектом «Інтегрований розвиток міст в Україні», який виконується німецькою урядовою компанією «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH» з Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича (ЧНУ) (2016 – дотепер) з метою запровадження курсу за фахом «Міське планування» для студентів-

магістрів на основі навчальних модулів архітектурного факультету Університету прикладних наук (Technischen Hochschule Lübeck) м. Любек, Німеччина.

Дослідження впроваджено в навчальні програми курсу архітектурного проектування «Будинок-вставка в історичному середовищі» кафедри містобудування та урбаністики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, курсу лекцій для бакалаврів «Регіональна архітектура: Буковина» кафедри містобудування та урбаністики та курсу лекцій для магістрів «Типологія містобудівного простору та споруд» кафедри архітектури та збереження об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Дисертація відповідає паспорту спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

3. Наукова новизна одержаних результатів.

У дисертації одержані наступні наукові результати.

Уперше:

- охарактеризовано та систематизовано внутрішньоквартальні простори за допомогою функціональної та типологічної класифікації дворів;
- сформульовано принципи трансформації внутрішньоквартальних просторів історичних міст;
- розроблено концепти щодо трансформації внутрішньоквартальних просторів для різних містобудівних умов міста Чернівці;
- визначено основні тенденції використання території всередині історичних кварталів;

Удосконалено:

- типологічну класифікацію внутрішньоквартальних просторів історичного міста Чернівці;
- методику дослідження міського середовища історичних міст.

Отримали подальший розвиток:

- рекомендації щодо трансформації та вдосконалення внутрішньоквартальних просторів історичного міста Чернівці.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Дисертація містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених досліджень, які мають істотне значення для галузі знань 19 – Архітектура та будівництво.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження створює новий формат вивчення внутрішньоквартальних просторів та дворів, як окремої архітектурно-містобудівної структури історичних міст. Створюється диференційований підхід до перетворення внутрішньоквартальних просторів з різною містобудівною історичною цінністю, соціальним і функціональним статусом.

Дисертанткою описуються рекомендації з використання сучасних архітектурних прийомів для трансформації внутрішньоквартальних просторів та дворів у комплексі з вирішенням завдань містобудівної реконструкції кварталів.

Практичне значення дисертаційного дослідження може бути використане у розробці генеральних планів історичних міст та історико-містобудівних

дослідження кварталів та внутрішньоквартальних просторів; в практичній архітектурно-містобудівній діяльності. Результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі факультету архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, зокрема, при викладанні дисциплін спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»: «Архітектурне проектування: Будинок-вставка в історичному середовищі», «Містобудівне проектування», «Регіональна архітектура: Буковина».

Результати дослідження реалізовані в декількох науково-дослідних розробках: «Історико-містобудівні дослідження розміщення багатоквартирного житлового будинку з об'єктами соціально-культурного та пропозиціями по реконструкції кварталу в межах вулиці Героїв Майдану, В. Шкіля, 29-го Березня та площі Соборної в м. Чернівці» (2017-2019 рр.) – ГАП Вандюк Л.Ф., «Історико-містобудівне дослідження нового будівництва громадської будівлі з офісними і торговельними приміщеннями та паркінгом по вул. Садовій, 6 – Головній, 92 в м. Чернівці» – ГАП Вандюк Л.Ф., «Історико-містобудівне дослідження: реконструкція нежитлової будівлі під громадську будівлю з вбудованими приміщеннями побутового обслуговування населення, громадського харчування та торговими залами по вул. Героїв Майдану, 4 в м. Чернівці» – ГАП Вандюк Л.Ф.

5. Використання результатів роботи.

Результати дослідження впроваджено у *освітній процес закладу вищої освіти*: Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (акт про впровадження результатів науково-дослідної роботи, №237-а, від 11.10.2021 р.) та у *проектну діяльність* архітектурного бюро Вандюк Л.Ф. (акт про впровадження результатів науково-дослідної роботи у низку історико-містобудівних досліджень міста Чернівці).

Також результати дисертаційного дослідження були використані у проекті та онлайн-воркшопі «Південне узбережжя України: від дослідження до розвитку», який було проведено за підтримки Агенства США з міжнародного розвитку (USAID) у 2021 році.

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі є самостійною науковою працею, у якій висвітлено власні ідеї та розробки авторки, що дали змогу вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та практичні положення та висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у збереження архітектурної спадщини історичних міст. Основні положення та результати дисертаційної роботи одержані автором особисто, що засвідчується 11 одноосібними публікаціями. В 4 публікаціях у співавторстві здобувачем описані ландшафтні особливості Чернівецької області та створення громадських просторів [6]; описуються громадські простори у планувальній структурі села [5, 15]; також аналізується метод джентрифікації для трансформації історичного кварталу у місті Чернівці [13]. При цитуванні інших авторів здійснено посилання на відповідні джерела.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі інформаційних технологій в архітектурі Київського Національного університету будівництва і архітектури, науковий керівник – доктор архітектури, професор, завідувач кафедри ІТА КНУБА, Товбич В.В.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, зроблено висновок, що дисертаційна робота Ватаманюк Н.Ю. є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Максимальний відсоток співпадіння, виявлений у системі перевірки: Unichesk – десять цілих дев'ять десятих (10,9 %). Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 15 наукових праць, у тому числі: 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б»; 1 – у періодичних наукових фахових виданнях інших держав, які входять до ЄС; 9 тез наукових доповідей в збірниках матеріалів міжнародних конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Ватаманюк Н.Ю. Актуальні проблеми внутрішньоквартальних просторів в історичній забудові (на прикладі міста Чернівці). Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. збірник. Київ, 2018. Вип.52. С. 174-180. ISSN 2077-3455. (фахове видання України категорії «Б»)
2. Ватаманюк Н.Ю. Культура формування комфортного середовища всередині історичних кварталів. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. збірник. Київ, 2019. Вип.54. С. 170-183. ISSN 2077-3455. (фахове видання України категорії «Б»)
3. Ватаманюк Н.Ю. Визначення внутрішньоквартальних просторів та їх функцій у планувальній структурі історичних міст. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. збірник. Київ, 2020. Вип.58. С. 48-55. ISSN 2077-3455. (фахове видання України категорії «Б»)
4. Ватаманюк Н.Ю. Методика дослідження внутрішньоквартальних просторів історичних міст. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Архітектура». Львів, 2020. Вип. 2(4). С. 28-33. ISSN 2523-4757. (фахове видання України категорії «Б»)
5. Герич К.І., Ватаманюк Н.Ю. Соціально орієнтовна архітектура як спосіб покращення економічного становища жителів сільської місцевості. Вісник Львівського національного аграрного університету «Архітектура і сільськогосподарське будівництво». Львів, 2021. Вип. 22. С.115-119. ISSN 2616-6585. (фахове видання України категорії «Б»)

Особистий внесок здобувача: текстова частина про громадські простори.

6. Valerii Tovbych, Kateryna Herych, Nataliia Vatamaniuk. Landscape component of permaculture as a way to create video-ecological socially-oriented architecture (on the example of Chernivtsi region, Ukraine). Scientific Journal of the

Latvia University of Life Sciences and Technologies. Landscape Architecture and Art. Jelgava, 2021. Vol. 19 (19). pp. 52-60. (фахове видання держави ЄС)

Особистий внесок здобувача: текстова (інформація про ландшафтні особливості Чернівецької області та створення громадських просторів) та ілюстративна частина.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Ватаманюк Н.Ю. Архітектурний комплекс Хакських дворів у Берліні. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції: «Архітектура історичного Києва. Феномен урбанізованих ландшафтів». Київ, 2018. С.14-16.

8. Ватаманюк Н.Ю. Реконструкція двору Музею Вікторії і Альберта в Лондоні. Матеріали Міжнародної наукової конференції: «Мистецтво на зламі: Кризові моменти поступу в межах всеукраїнської творчо-наукової акції «Мистецтво молодих 2019»». Київ, 2019. С.15-16.

9. Ватаманюк Н.Ю. Фотограмметрія як метод обстеження архітектурних об'єктів. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції: «Архітектура історичного Києва. Феномен урбанізованих ландшафтів». Київ, 2019. С.15.

10. Ватаманюк Н.Ю. Дизайн як засіб збереження та впорядкування внутрішніх дворів історичного міста Чернівці. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну». Київ, 2020. С.171-174.

11. Ватаманюк Н.Ю. Адаптивне повторне використання історичних будівель та територій. Матеріали III всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку будівельного комплексу м. Одеси». Одеса, 2020. С.50.

12. Ватаманюк Н.Ю. Джентрифікація на прикладі Дворів Гожду у Будапешті. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції: «Архітектура історичного Києва. Історія – Теорія – Практика». Київ, 2020. С.39.

13. Nataliia Vatamaniuk, Kateryna Herych. Gentrification as a method of transformation of the historical quarter (on the example of the city of Chernivtsi). Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні технології в архітектурі і дизайні». Харків, 2021. С.163-164.

Особистий внесок здобувача: текстова частина про внутрішньоквартальні простори.

14. Ватаманюк Н.Ю. Реновація історичних дворів міста Чернівці за допомогою спорудження атріумів. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції: «Архітектура історичного Києва. Інформаційні технології». Київ, 2021. С.137.

15. Герич К.І., Ватаманюк Н.Ю. Соціально-орієнтована архітектура, як спосіб покращення економічного стану жителів сільської місцевості. Матеріали IV Міжнародної науково-технічної конференції «Ефективні технології і конструкції в будівництві та архітектура села». Львів, 2021. С.58-59.

Особистий внесок здобувача: текстова частина про громадські простори.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Ватаманюк Н.Ю. «Принципи трансформації внутрішньоквартальних просторів історичних міст (на прикладі міста Чернівці)», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 5, 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми КНУБА зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

1. Дисертаційну роботу «Принципи трансформації внутрішньоквартальних просторів історичних міст (на прикладі міста Чернівці)», подану Ватаманюк Наталією Юріївною на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування, до захисту.

2. Головою спеціалізованої вченої ради призначити:

– доктора архітектури, професора Івашко Юлію Вадимівну, професора кафедри основ архітектури та архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури;

Рецензентами призначити:

– доктора архітектури, доцента Лещенко Неллю Арсентіївну, професора кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури;

– кандидата архітектури, Козакову Олену Миколаївну, доцента кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури.

Опонентами призначити:

– доктора архітектури, доцента Рибчинського Олега Валерійовича, професора кафедри архітектури та реставрації Інституту архітектури Національного університету «Львівська політехніка»;

– кандидата архітектури, доцента Гнатюк Лілію Романівну, завідувачку кафедри дизайну інтер'єру, факультету архітектури, будівництва та дизайну Національного авіаційного університету.

Рішення прийнято одногосно (за – 20, проти – немає, утримались – немає).

Головуюча розширеного засідання кафедри
доктор архітектури, професор кафедри
інформаційних технологій в архітектурі КНУБА

Н.А. Лещенко

Секретар розширеного засідання кафедри
кандидат архітектури, старший викладач
кафедри інформаційних технологій
в архітектурі КНУБА

Н.В. Антоненко

